ΕΤΟΣ Γ. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 3 Φεβρουαρίου 1913 ΑΡΙΘ. 111.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΟΜΙΛΙΑ Δ΄.

ΠΕΡΙ ΥΠΑΡΞΕΩΣ ΘΕΟΥ

«*Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν*».

Κατεδείξαμεν εἰς τὰς δύο προηγοιμένας ὁμιλίας ἡμῶν τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως «*πιστεύω*». Σήμερον θὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἑρμηνείαν καὶ ἐπεξήγησιν τῆς ἐκφράσεως «*πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν*».

Λοιπὸν τί σημαίνει, «*πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν;*» Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν θὰ εἴπῃ· ἔχω πλήρη βεβαιότητα, εἶμαι τελείως πεπεισμένος, ὅτι ὑπάρχει Θεός, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς οὗτος εἶναι Εἷς καὶ μόνος. Ὅτι δὲ ὑπάρχει Θεός, περὶ τούτου βεβαιοῖ ἡμᾶς αὐτὸ; ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ Ἁγία δηλονότι Γραφὴ καὶ πάντες οἱ λαοὶ οἱ ἀποδεχόμενοι καὶ πιστεύσαντες τὴν ἀλήθειαν ταύτην· ἐκτὸς δὲ τούτου τὴν ἀλήθειαν ταύτην καταδεικνύει καὶ αὐτὸς ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ὀρθῶς καὶ λογικῶς σκεπτόμενος.

Ἡ Ἁγία Γραφὴ ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς σελίδος μέχρι τῆς τελευταίας διδάσκει καὶ κηρύττει μεγαλοφωνότατα τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἑνὸς Θεοῦ. Τὴν ἀλήθειαν ὅτι ὑπάρχει Θεὸς ἀπεκάλυψεν αὐτὸς οὗτος ὁ Θεὸς, ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἤτοι αἱ Ἅγιαι Γραφαὶ κηρύττουσι τὴν σωτήριον ταύτην ἀλήθειαν καὶ διασαλπίζουσιν ἀνὰ τὰ πέρατα τῆς γῆς.

Τὴν ἀλήθειαν ὅτι ὑπάρχει Θεὸς παρεδέχθησαν ἀνεπιφυλάκτως καὶ ἐπίστευσαν ἀδιστάκτως ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ λαοὶ τῆς γῆς καὶ ἀρχαῖοι καὶ

νεώτεροι, καὶ πολιτισμένοι καὶ βάρβαροι. Οὐδεὶς λαὸς ὑπῆρξεν ἐπὶ τῆς γῆς ὅστις νὰ μὴν ἐπίστευεν εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Ὁπουδήποτε τῆς γῆς εὑρέθη ἄνθρωπος, ἐκεῖ εὑρέθη καὶ θρησκεία, ἤτοι ἡ πίστις εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Ὁ σοφὸς Πλούταρχος λέγει· «Περιηγούμενος τὴν » οἰκουμένην εἶναι δυνατὸν νὰ εὕρῃς πόλεις χωρὶς τείχη, χωρὶς γράμ- » ματα, χωρὶς βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας, χωρὶς περιουσίας, χωρὶς νομίσματα, » χωρὶς τέχνας, χωρὶς θέατρα καὶ γυμνάσια, ἀλλὰ πόλιν χωρὶς Θεὸν, χωρὶς » ναὸν, χωρὶς προσευχὴν, χωρὶς τελετὰς θρησκευτικὰς, χωρὶς θυσίας οὐ- » δεὶς ὑπάρχει, οὔτε θὰ ὑπάρξῃ ποτὲ, ὁ ὁποῖος νὰ συνήντησεν ἢ νὰ εἶδεν. » Εἶναι εὐκολώτερον νὰ ὑπάρξῃ πόλις χωρὶς ἔδαφος παρὰ νὰ ὑπάρξῃ » πολιτεία χωρὶς πίστιν εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ». Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν μαρτυρεῖ καὶ κηρύττει ἡ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀνθρωπότης. Ἀλήθεια δὲ ἔχουσα τοιαύτην καθολικότητα, ἀλήθεια δι' ἣν οἱ πάντες συμφωνοῦσιν, οὐδὲν ἕτερον δύναται νὰ ἦναι εἰμὴ ἀλήθεια. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀντέταττον οἱ πρῶτοι τοῦ Χριστιανισμοῦ Ἀπολογηταὶ κατὰ τῶν Ἐθνικῶν. Ὁλόκληρος λοιπὸν ἡ ἀνθρωπότης τὴν αὐτὴν φωνὴν, τὴν αὐτὴν κραυγὴν ἐκπέμπει, ὅτι ὑπάρχει Θεὸς, τὴν αὐτὴν πίστιν πιστεύει καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι ὑπάρχει Θεός.

Τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ ὄχι μόνον ἡ ἀνθρωπότης κηρύττει, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ κύκλω ἡμῶν φύσις ἀποδεικνύει· «*Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν » Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα. Ἡμέρα τῇ » ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν. Οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ » οὐδὲ λόγος, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν*», λέγει ὁ προφητάναξ Δαυΐδ. Ἡ φύσις ἐξαναγκάζει ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Πανταχόθεν πνέει περὶ ἡμᾶς τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· «*ἐν » αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν*». Τίς δύναται νὰ διαφύγῃ τὸν Θεόν; «*Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου; καὶ ἀπὸ τοῦ προσώ- » που σου ποῦ φύγω;*» Λοιπὸν καὶ ἡ φύσις ἀποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ.

Τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ ἀναγγέλλει ἡμῖν πρὸ πάντων ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Ὁ κόσμος ὑπάρχει, ἄρα ὑπάρχει καὶ εἷς αἴτιος τοῦ κόσμου. Τὸ συμπέρασμα τοῦτο εἶναι τόσον σαφὲς, ὥστε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀποφαίνεται ὅτι εἶναι ἀναπολόγητος ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν καθορᾷ τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ δημιουργίᾳ τοῦ κόσμου· «*τὰ γὰρ » ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται » ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογή- » τους*». Λοιπὸν πάντα τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ εἶναι μάρτυρες μεγαλοφωνότατοι μαρτυροῦντες ὅτι ὑπάρχει Θεὸς, ὅστις «*ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ » τὴν γῆν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς*». Ὁ Ἱερὸς Αὐγουστῖνος λέγει εἰς τὰς ἐξομολογήσεις αὐτοῦ τὰ ἑπόμενα· «Ἠρώτησα τὴν γῆν, ἂν ἦναι ὁ Θεός » μου, καὶ μοὶ ἀπεκρίθη, δὲν εἶμαι ὁ Θεός σου· οὕτω δὲ μοὶ ἀπεκρίθη- » σαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ. Ἠρώτησα τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ἀβύσσους

» αὐτῆς καὶ πάντα ὅσα ζῶσι καὶ ἕρπουσιν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἀπεκρίθησαν, » δὲν εἴμεθα ὁ Θεός σου, ζήτησον αὐτὸν ὑψηλότερα. Ἠρώτησα τοὺς » πνέοντας ἀνέμους καὶ τὴν ἀτμόσφαιραν μετὰ τῶν κατοίκων αὐτῆς, καὶ » ἐδόθη μοι ἀπάντησις· δὲν εἶμαι Θεός· Ἠρώτησα τὸν οὐρανὸν, τὸν » Ἥλιον, τὴν Σελήνην, τοὺς Ἀστέρας, καὶ εἶπον· δὲν εἴμεθα ὁ Θεὸς, » τὸν ὁποῖον ζητεῖς. Τότε εἶπον πρὸς πάντα τὰ περιστοιχίζοντά με· Λέ» γετε ὅτι δὲν εἶσθε ὁ Θεός μου· Λαλήσατέ μοι λοιπὸν περὶ αὐτοῦ. Καὶ » πάντα ἀνέκραξαν ἐν μιᾷ φωνῇ· Αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς». Ὅλα τὰ κτίσματα ἔχουσιν ἰδίαν τινὰ γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν. Ἡ γλῶσσα δ᾿ αὕτη μαρτυρεῖ ὅτι ὑπάρχει Θεὸς, ὅστις ἐδημιούργησε ταῦτα· Κατεδείχθη ἤδη ἀρκούντως ὅτι ἡ ὕπαρξις τοῦ κόσμου προϋποτίθησι τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ.

Καθὼς δὲ ἡ ὕπαρξις τοῦ κόσμου, οὕτω καὶ ἡ σοφὴ αὐτοῦ διάταξις καὶ ἁρμονία εἶναι ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ. Καὶ τῷ ὄντι· Τὸ σύμπαν εἶναι ἁρμονικόν τι ὅλον, εἶναι θαυμάσιον οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ τὰ πάντα ἔχουσι πρὸς ἄλληλα ἁρμονικώτατα. Πόθεν προέρχεται ἡ ἁρμονία αὕτη; Ἐξ ἐκείνου ὅστις πανσόφως διετάξατο πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι καὶ ἡ ἐν τῷ Σύμπαντι βασιλεύουσα ἁρμονία καὶ σοφὴ τῶν πάντων διάταξις μαρτυρεῖ τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλὰ τὸν Θεὸν εὑρίσκομεν οὐ μόνον ἐν τῷ κόσμῳ, ἐν τῇ ὑπάρξει καὶ τῇ ἁρμονικῃ αὐτοῦ διατάξει, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ ἡμῶν πνεύματι. Εὑρίσκομεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ ὅλων τῶν ἄλλων μεγάλων ἀληθειῶν. Ἡ ὑψίστη ὅλων τῶν ἰδεῶν, τὰς ὁποίας ἔχομεν εἶναι ἡ τοῦ Θεοῦ. Περὶ αὐτὴν συγκεντροῦνται ὅλαι αἱ ἄλλαι. Αὕτη εἶναι ἡ ἀλήθεια τῶν ἀληθειῶν. Τὴν ἰδέαν ὅμως ταύτην τοῦ Θεοῦ δὲν ἐδημιουργήσαμεν ἡμεῖς, δὲν ἐφεύρομεν ἡμεῖς, ἀλλ᾿ ἔχομεν ταύτην ἔμφυτον, διότι ὁ δημιουργὸς αὐτῆς εἶναι ὁ Θεός. Τὸ γεγονὸς τώρα τοῦτο, ὅτι ἔχομεν ἔμφυτον τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ.

Τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ μαρτυρεῖ ἀκόμη καὶ αὐτὴ ἡ ἐν ἡμῖν ἐνοικοῦσα καὶ κυριαρχοῦσα συνείδησις. Τὴν συνείδησιν δὲν ἐδημιουργήσαμεν ἡμεῖς, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε διατάσσομεν αὐτὴν, οὔτε ἐπιβαλλόμεθα εἰς αὐτήν, ἀλλ᾿ ἀπ᾿ ἐναντίας αὐτὴ εἶναι ἡ διατάσσουσα καὶ ἀπειλοῦσα καὶ ἐπιβαλλομένη εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς φωνῆς, διὰ τῶν τύψεων αὐτῆς. Τοῦτο δὲ σημαίνει ὅτι ὁ δημιουργὸς τῆς συνειδήσεως εἶναι ὁ Θεὸς, ἡ δὲ φωνὴ τῆς συνειδήσεως εἶναι φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ἥτις πληροῖ ἡμᾶς χαρᾶς, ὅταν πράττωμεν τὸ ἀγαθὸν, ἐλέγχει δὲ πικρῶς, ὅταν πράττωμεν τὸ πονηρόν. Καὶ τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο ὅτι ὑπάρχει συνείδησις, εἶναι ἀπόδειξις ὅτι ὑπάρχει Θεός, ὅστις ἐδημιούργησε τὴν συνείδησιν καὶ κατέστησε ταύτην ἐν ἡμῖν ἀδέκαστον καὶ ἀδυσώπητον κριτὴν πάσης ἡμῶν πράξεως.

Ἐκ τῶν λεχθέντων δείκνυται, ὅτι τὰ πάντα μαρτυροῦσι καὶ βεβαιοῦσι τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, καὶ ἡ φωνὴ

τοῦ ἐν ἡμῖν πνεύματος καὶ ἡ φωνὴ τοῦ κόσμου, καὶ ἡ φωνὴ τῆς κύκλῳ ἡμῶν φύσεως καὶ ἡ φωνὴ ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος διατρανοῦσι τὴν ἀλήθειαν τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀλήθειαν δηλονότι ἐκείνην, ἥτις εἶναι σύμφυτος τῷ ἀνθρωπίνῳ πνεύματι, τὴν ἀλήθειαν, ἥτις εἶναι πεφυτευμένη καὶ ἐρριζωμένη βαθύτατα ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῇ συνειδήσει τοῦ ἀνθρώπου.

Λοιπὸν ὅλος ὁ κόσμος πιστεύει εἰς τὸν Θεόν· ὁ δίκαιος εὐλογεῖ αὐτόν, ὁ ἁμαρτωλὸς φοβεῖται καὶ τρέμει τὸ φοβερὸν Αὐτοῦ ὄνομα. Ἡ εὐτυχία ψάλλει εὐχαριστίας πρὸς Αὐτόν, ἡ δυστυχία κραυγάζει ἐπικαλουμένη τὴν βοήθειαν Αὐτοῦ. Οὐδεμία ὑπάρχει περίστασις ἐν τῷ ἡμετέρῳ βίῳ, καθ᾽ ἣν νὰ μὴ καταφεύγωμεν εἰς τὸν Θεόν, νὰ μὴ ἐπικαλώμεθα τὴν κραταιὰν Αὐτοῦ προστασίαν. Εἶναι μεθ᾽ ὅλα ταῦτα ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι διακόπτουσι καὶ χαλαροῦσι τὴν συμφωνίαν ταύτην τῆς ἀνθρωπότητος· ἀλλ᾽ οἱ τοιοῦτοι εἶναι ἄνθρωποι ἔκφυλοι, ἄνθρωποι ἔχοντες τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν διεφθαρμένην, ἄνθρωποι ἄφρονες, ὅπως χαρακτηρίζει αὐτοὺς ὁ προφήτης Δαυΐδ· «*Εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὐκ ἔστι Θεός*». Οἱ τοιοῦτοι ἀρνοῦνται τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, διότι θέλουσι νὰ ἐμμένωσιν ἐν τῇ κακίᾳ καὶ τῇ ἐξαχρειώσει, εἰς ἣν ἐξωλίσθησαν. Ἀρνοῦνται τὸν Θεὸν, διότι φοβοῦνται τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ, διότι τρέμουσι τὴν ἀναμένουσαν αὐτοὺς τιμωρίαν. Ἀρνοῦνται τὸν Θεὸν, οὐχὶ διότι ἐκ πεποιθήσεως εἶναι ἄθεοι, ἄπαγε! Ἐκ πεποιθήσεως ἄθεος οὐδεὶς ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ, διότι καὶ ἐὰν θελήσῃ νὰ γίνῃ τοιοῦτος δὲν δύναται, καθόσον ἡ συνείδησις ἐξεγείρεται, ἡ συνείδησις διαμαρτύρεται καὶ ἐξαναγκάζει αὐτὸν νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, ἔστω καὶ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ βίου αὐτοῦ, ὅπως συνέβη εἰς ὅλους τοὺς λεγομένους ἀθέους, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου αὐτῶν κλίνης τὸν Θεὸν ἐπεκαλοῦντο, τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα ἔφερον εἰς τὸ στόμα. Λοιπὸν οἱ τοιοῦτοι ἀρνοῦνται τὸν Θεὸν, οὐχὶ διότι εἶναι ἄθεοι ἐκ πεποιθήσεως, ἀλλὰ διότι φαντάζονται ὅτι διὰ τῆς ἀρνήσεως αὐτῶν ταύτης ἀποκτῶσι τὸ δικαίωμα νὰ κυλίωνται ἐν τῷ βορβόρῳ τῆς κακίας, καὶ διότι ἀκόμη φαντάζονται ὅτι διὰ τῆς ἀρνήσεως τοῦ Θεοῦ θὰ ἀποφύγωσι καὶ τὴν θείαν τιμωρίαν! Μέχρι τοῦ σημείου τούτου φθάνει ἡ πώρωσις τῆς καρδίας τῶν τοιούτων.

Λοιπὸν, Χριστιανοί μου ἀγαπητοὶ, ὑπάρχει Θεός. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῶμεν. Ὑπάρχει Θεὸς καὶ ἔργον τοῦ Θεοῦ, δημιούργημα τοῦ Θεοῦ εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι. Ἐπλάσθημεν δ᾽ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύωμεν αὐτῷ καὶ ἵνα λατρεύωμεν αὐτῷ καὶ δοξολογῶμεν τὸ πανάγιον καὶ προσκυνητὸν Αὐτοῦ Ὄνομα. Ἂς πιστεύωμεν λοιπὸν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἂς ἐκδηλώνωμεν τὴν πίστιν ἡμῶν ταύτην διὰ τῆς εὐσεβοῦς λατρείας αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ὡραίων καρπῶν τῆς πίστεως, ἤτοι τῶν καλῶν ἔργων, ἵνα καταξιωθῶμεν νὰ ἀκούσωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῆς ἀνταποδόσεως τὸ «*Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε*». Γένοιτο.

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ

ΟΜΙΛΙΑ Δ΄.

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΩΦΕΛΙΜΟΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

«*Αἰτεῖτε καὶ λήψεσθε*» (Ἰω. ΙΣΤ΄. 24).

Κατεδείξαμεν διὰ τῶν προηγουμένων ὁμιλιῶν ἡμῶν τὸ ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον τῆς προσευχῆς καὶ ταὐτοχρόνως ἀνεσκευάσαμεν τὰς ἐνστάσεις τῶν ἀσεβῶν κατὰ τῆς προσευχῆς. Σήμερον θὰ καταδείξωμεν τὴν δύναμιν καὶ κατ᾽ ἀκολουθίαν τὸ ὠφέλιμον, ἤτοι τὰ σωτήρια ἀποτελέσματα τῆς προσευχῆς.

Τὴν δύναμιν τῆς προσευχῆς μανθάνομεν κατὰ πρῶτον ἐξ αὐτῶν τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἐννάτῳ ψαλμῷ τοῦ Δαυῒδ λέγει ὁ ἴδιος Θεὸς., «*ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως καὶ ἐξελοῦμαί σε, καὶ » δοξάσεις με*». Διὰ τοῦ προφήτου Ἠσαΐου λέγει πάλιν αὐτὸς ὁ Θεός· « *Καί ἔσται πρὶν ἢ κεκράξαι αὐτοὺς ἐγὼ ὑπακούσομαι αὐτῶν*». Τὴν αὐτὴν γλῶσσαν μεταχειρίζεται καὶ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον· «*Αἰτεῖτε*, λέγει ὁ Σω» τὴρ, *αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε, κρούετε καὶ ἀνοι» γήσεται ὑμῖν*». Τὴν ἰδίαν γλῶσσαν λαλοῦσι καὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κηρύττει· «*Τῷ δυναμένῳ Θεῷ ὑπὲρ πάντα ποιῆ» σαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ, ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν*. Ὁ Ἀπόστολος δὲ Ἰάκωβος πάλιν παραγγέλλει ταῦτα· «*Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, » αἰτεῖτε παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ.... καὶ δοθήσεται αὐτῷ*».

Ἐκτὸς τοῦ κηρύγματος καὶ τῶν παραγγελιῶν τῶν θείων Ἀποστόλων καὶ τῶν προτροπῶν ἐν γένει τοῦ θείου λόγου, ἔχομεν καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν διὰ τῆς δυνάμεως τῆς προσευχῆς γενομένων. Εἶναι δὲ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ κατορθώματα τῆς προσευχῆς. Ὁ Μωϋσῆς προσεύχεται, καὶ οἱ Ἰσραηλῖται κατάγουσι θριάμβους. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ προσεύχεται, καὶ ἐν τῇ αἰτήσει του σταματᾷ ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη καὶ οὕτω κατατροπώνει τοὺς ἐχθροὺς τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Δανιὴλ προσεύχεται, καὶ οἱ πειναλέοι καὶ ἕτοιμοι ὅπως καταβροχθίσωσιν αὐτὸν λέοντες ἀποσύρονται καὶ ἀφήνουσιν αὐτὸν σῷον καὶ ἀκέραιον, διότι Ἄγγελος Κυρίου

ἔφραξεν αὐτῶν τὰ στόματα. Ἡ Ἰουδὶθ προσεύχεται καὶ ὁ πανταχοῦ ὅθεν διῆλθεν ἐνσπείρας τὸν φόβον καὶ τὸν τρόμον στρατὸς τοῦ Ὀλοφέρνους τρέπεται εἰς ἐπονείδιστον φυγήν. Ὁ Ἠλίας καὶ ὁ Ἐλισσαῖος προσεύχονται, καὶ ἀμέσως ἀναλόγως τῆς παρισταμένης ἀνάγκης ἢ κατέρχεται πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἢ βροχαὶ εὐεργετικαὶ ποτίζουσι τὴν γῆν, ἢ ἄρρωστοι θεραπεύονται, ἢ καὶ νεκροὶ ἀνίστανται. Ὁ Σολομὼν προσεύχεται, αἰτεῖται σοφίαν καὶ ὁ Θεὸς χορηγεῖ αὐτῷ πλείω τῶν ὅσων ᾐτήσατο. Ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Ἐζεκίας πνέων τὰ λοίσθια καὶ ὁ Μανασσῆς ἐκ τῆς εἱρκτῆς αὐτοῦ κραυγάζουσι πρὸς Κύριον. Ὁ δὲ Κύριος εἰς τοῦτον μὲν δίδωσι τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, εἰς ἐκεῖνον δὲ δωρεῖται τὴν ὑγιείαν καὶ παρατείνει τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐπὶ δεκαπέντε ἀκόμη ἔτη. Προσεύχονται Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος καὶ οἱ στρατιῶται αὐτοῦ πρὶν ἢ ἐφορμήσωσιν εἰς τὴν κατὰ τοῦ Νικάνορος μάχην, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μάχης ἐπίσης προσεύχονται. Διὰ τῆς δυνάμεως δὲ τῆς προσευχῆς αὐτῶν ταύτης κερδίζουσι νίκην περιφανῆ, διότι τρισχίλιοι Ἰσραηλῖται κατατροπώνουσι τριάκοντα πέντε χιλιάδας ἐχθρῶν! «*Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰούδαν μετ' » ἐπικλήσεως καὶ εὐχῶν συνέμιξαν τοῖς πολεμίοις καὶ ταῖς μὲν χερσὶν » ἀγωνιζόμενοι, ταῖς δὲ καρδίαις πρὸς τὸν Θεὸν εὐχόμενοι, κατέστρωσαν » οὐδὲν ἧττον μυριάδων τριῶν καὶ πεντακισχιλίων*». Ἀλλ' ἂς ἔλθωμεν τόρα καὶ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Τί βλέπομεν καὶ ἐνταῦθα; Ὅτι τὰ ἐν αὐτῇ ἱστορούμενα ἀπειράριθμα θαύματα ὀφείλονται εἰς τὴν προσευχήν. Οἱ τυφλοί, οἱ παραλυτικοί, οἱ κωφοί, οἱ ἄλαλοι, οἱ λεπροί, ὁ τελώνης ὅστις ἐδικαιώθη καθ' ὃν χρόνον ἔτυπτε τὸ ἑαυτοῦ στῆθος κραυγάζων, «*ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι*», ἡ ψιχία μόνον τῆς θείας εὐσπλαγχνίας αἰτησαμένη Χαναναία, ἡ τοῦ κρασπέδου τοῦ Ἰησοῦ ἀψαμένη αἱμορροοῦσα, ἡ συγκύπτουσα, αἱ ἀδελφαὶ Μάρθα καὶ Μαρία, ὧν ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος εἶχεν ἀποθάνη, ὁ ἄρχων τῆς Συναγωγῆς Ἰάειρος, ὁ γονυπετήσας ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ ἑκατόνταρχος, ὁ ἐπὶ σταυροῦ κρεμάμενος ληστής, ὁ πρῶτος ἐκ τῶν εἰδωλολατρῶν πιστεύσας εἰς Χριστὸν Κορνήλιος, καὶ ἄπειροι ἄλλοι εἰς τίνα ὀφείλουσι τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν; Εἰς τὴν προσευχήν! εἰς τὸ ὅτι ἢ οἱ ἴδιοι προσηυχήθησαν, ἢ ἄλλοι προσηυχήθησαν ὑπὲρ αὐτῶν. Μεγάλη ὄντως ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς! Τὰ ἀδύνατα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν καὶ δύναμιν, εἶναι δυνατὰ διὰ τῆς προσευχῆς. Ἡ προσευχὴ εἶναι ἡ τὰ θαύματα κατεργαζομένη δύναμις.

Ἀλλὰ πόθεν προέρχεται ἡ μεγάλη αὕτη τῆς προσευχῆς δύναμις; Ποῖα δ' εἶναι τῆς προσευχῆς τὰ ἀποτελέσματα. Ἰδοὺ δύο ζητήματα τὰ ὁποῖα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιλύσωμεν.

Τὴν μεγάλην αὐτῆς δύναμιν ἡ προσευχὴ ἀντλεῖ ἐξ ***Ἐκείνου,*** ὅστις διετάξατο αὐτήν, ἐκ τοῦ ***Θεοῦ.*** Ἡ προσευχὴ εἶναι ***θέλημα*** τοῦ Θεοῦ· ὁ Θεὸς ***θέλει*** νὰ προσευχώμεθα. «*Αἰτεῖτε*, παραγγέλλει ὁ ἴδιος, «*αἰτεῖτε*»· «*δεῖ πάντοτε προσεύχεσθαι*». Διὰ νὰ ***θέλῃ*** δὲ ὁ Θεὸς νὰ προσευχώμεθα, θὰ εἰπῇ, ὅτι καὶ ***θέλει*** νὰ εἰσακούῃ τὰ διὰ τῆς προσευχῆς διατυπούμενα αἰτήματα ἡμῶν. Λοιπὸν ἡ προσευχὴ ἔχει δύναμιν, διότι εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ, διότι εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ. «*Ἀμήν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα » ἂν αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν*». «*Ἀμήν, » Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ἂν αἰτήσετε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες*

» *λήψεσθε*». Ὕστερον ἀπὸ τοὺς λόγους τούτους τοῦ Χριστοῦ, ὕστερον ἀπὸ τὴν πανηγυρικὴν ταύτην ἐπαγγελίαν τοῦ Χριστοῦ, ἐπιτρέπεται εἰς ἡμᾶς νὰ ἀμφιβάλλωμεν περὶ τῆς δυνάμεως τῆς προσευχῆς; Ἡ τοιαύτη ἀμφιβολία δὲν θὰ ἦτο τὸ ἴδιον ὡσὰν νὰ ἐφανταζόμεθα τὸν Χριστὸν ψευδόμενον; Λοιπὸν ἡ προσευχὴ τὴν ἑαυτῆς δύναμιν ἀρύεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο ἡ δύναμις αὐτῆς εἶναι μεγάλη καὶ ἀκαταγώνιστος. Ἡ προσευχὴ εἶναι δύναμις Θεοῦ.

Ἀλλὰ ποῖα εἶναι τῆς προσευχῆς τὰ ἀποτελέσματα, οἱ καρποί, δηλονότι, τὰ ὠφελήματα τῆς προσευχῆς; Ἡ προσευχὴ μὲ μίαν λέξιν δύναται τὰ πάντα. Ὁ Χριστὸς εἶπεν· «*ὅσα ἂν αἰτήσητε, πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν » τῇ προσευχῇ.... λήψεσθε*». Δὲν εἶπεν, ἐὰν ζητήσητε τοῦτο ἢ ἐκεῖνο ὡρισμένως, ἀλλ' ὅσα ἂν αἰτήσητε, ἀορίστως, «*λήψεσθε*». Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὰ πάντα δύναται ἡ προσευχή, καὶ ἑπομένως ἄπειρα καὶ ἀνεκδιήγητα τὰ ἐκ τῆς προσευχῆς ὠφελήματα. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἀποκαλοῦσι τὴν προσευχὴν μητέρα πασῶν τῶν ἀρετῶν, πηγὴν παντὸς ἀγαθοῦ, θησαυρὸν τῆς Χριστιανικῆς ψυχῆς ἀνεκτίμητον καὶ ἠθικὸν πλοῦτον ἀνεξάντλητον, διότι διὰ τῆς προσευχῆς δύναται ὁ Χριστιανὸς νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὰ ὕψη τῆς Χριστιανικῆς τελειότητος. «*Πάντα ὅσα ἂν » αἰτήσητε τὸν Πατέρα, δώσει ὑμῖν*».

Καὶ ὄντως· ἡ προσευχὴ εἶναι ἡ στηρίζουσα καὶ προάγουσα τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγάπην ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Χριστιανοῦ. Ὁ προσευχόμενος ἐκπληροῖ ἔργον πίστεως, δεικνύει ὅτι ἔχει πίστιν εἰς τὸν Θεόν, διότι ὁ μὴ πιστεύων οὐδὲ προσεύχεται. Ὁ προσευχόμενος δεικνύει ὅτι ἐλπίζει ἐπὶ τὸν Θεόν, ὅτι ἔχει πεποίθησιν εἰς τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποίου ἐπικαλεῖται καὶ ζητεῖ τὸ ἔλεος. Ὁ προσευχόμενος δεικνύει τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην αὐτοῦ καὶ υἱϊκὴν ἀφοσίωσιν. Ἐκτὸς τούτων ὅλων ἡ προσευχὴ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἱκανὸν νὰ ἐκπληρώσῃ ὅλας τὰς διατάξεις τοῦ Θείου Νόμου. Καὶ τῷ ὄντι. Ὅταν προσευχώμεθα ἀποκτῶμεν τὴν δύναμιν καὶ ἱκανότητα τοῦ νὰ ἐκπληρώσωμεν ὅλας τὰς ἐντολάς, ὅλα τὰ παραγγέλματα τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ φέρωμεν εἰς πέρας πᾶν ἔργον εὐσεβὲς καὶ ὅσιον. Ὅλως δὲ τοὐναντίον συμβαίνει εἰς τοὺς μὴ προσευχομένους. Καὶ τοῦτο εἶναι λίαν φυσικόν, διότι ὁ μὴ προσευχόμενος δὲν ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ τὴν δύναμιν τῆς θείας Χάριτος, ἥτις ἐνισχύει ἡμᾶς καὶ ἐνδυναμώνει εἰς τὸ ἐκπληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθὲς δυνάμεθα νὰ βεβαιωθῶμεν ἐκ τῶν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς σήμερον συμβαινόντων. Σήμερον λέγομεν εἰς τὸν Χριστιανόν· ταπεινώθητι, ἄφες κατὰ μέρος τὸν ἐγωϊσμόν, τὴν ὑπερηφάνειαν, τὴν μανίαν τοῦ ἐπιδεικνύεσθαι. Ἀλλὰ τί ἀπαντᾷ; Δὲν δύναμαι! Δάμασον, χαλιναγώγησον τὰς ὁρμὰς τῶν παθῶν σου. Δὲν δύναμαι! Ἀπαρνήθητι τὴν πλεονεξίαν, τὴν κλοπήν, τὴν ἀδικίαν, τὸ ψεῦδος καὶ πᾶσαν κακίαν. Δὲν δύναμαι! Ἐξάλειψον ἐκ τῆς ψυχῆς σου τὸ μῖσος, τὴν ἔχθραν, τὴν δίψαν τῆς ἐκδικήσεως. Δὲν δύναμαι! Νήστευσον. Δὲν δύναμαι. Πρόσελθε εἰς τὴν μετάληψιν τῶν ἀχράντων Μυστηρίων. Δὲν δύναμαι! Καὶ ἐν γένει εἰς πᾶσαν προτροπὴν πρὸς τὸ εὐσεβῶς καὶ θεαρέστως διάγειν τὸν βίον ἡ στερεότυπος ἀπάντησις τοῦ σημερινοῦ Χριστιανοῦ εἶναι, δὲν δύναμαι, δὲν δύναμαι! Καὶ λέγομεν τὴν ἀλήθειαν. Δὲν δυνάμεθα πραγματικῶς! Ἀλλὰ διατί δὲν

δυνάμεθα; διότι δὲν προσευχόμεθα. Ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν τοῦ θείου Νόμου κατορθοῦται διὰ μόνης τῆς δυνάμεως τῆς Προσευχῆς.

Ἐκτὸς τούτου ἡ προσευχὴ ἔχει ἀκόμη καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἑλκύῃ εἰς μετάνοιαν τοὺς ἁμαρτωλούς, εἴτε ἐὰν οἱ ἴδιοι ἁμαρτωλοὶ ἤθελον προσευχηθῇ, εἴτε ἐὰν ἄλλοι ἤθελον προσευχηθῇ ὑπὲρ αὐτῶν. Αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων παρέχουσιν ἡμῖν μεγαλοπρεπὲς παράδειγμα τῶν δύο τούτων προσευχῶν ἐκ διαφόρων μὲν ἀφορμῶν προκληθεισῶν, ἀλλ᾽ εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν τεινουσῶν. Ἡ μία προσευχὴ ἀπηγγέλθη ὑπὸ τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου ὑπὲρ τῶν λιθαζόντων αὐτὸν καὶ ἰδίᾳ ὑπὲρ τοῦ σκληροτέρου ἐξ αὐτῶν. τοῦ νέου Φαρισσαίου, τοῦ ὀνομαζομένου Σαύλου. Ἡ ἄλλη προσευχὴ ἐγένετο ὑπ᾽ αὐτοῦ τούτου τοῦ Σαύλου οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἐν Δαμασκῷ. Ἐκεῖ, «*ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα*» ὁ Σαῦλος «***προσεύχεται***». Ἀλλ᾽ ὢ τοῦ θαύματος! Ἐν ᾧ πρότερον ἦτο *βλάσφημος* τόρα πλέον δὲν εἶναι τοιοῦτος! Ἐν ᾧ ἦτο «***διώκτης καὶ ὑβριστὴς***» ἤδη δὲν εἶναι. Ἐν ᾧ πρότερον ἦν «***ἐμπνέων ἀπειλὰς καὶ φόνον εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ » Κυρίου***», ἐν ᾧ ἦτο λύκος ἄγριος, τόρα πλέον εἶναι ἀρνίον ἥμερον· δὲν εἶναι δὲ μακρὰν ἡ ἡμέρα, καθ᾽ ἣν ἔμελλε νὰ κηρύξῃ ὅτι ἦτο ἕτοιμος καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ νὰ θυσιάσῃ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων. «*Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν » ὑμῶν*». Ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Σαύλου καὶ ἡ εἰς Ἀπόστολον Παῦλον μεταμόρφωσις αὐτοῦ εἶναι ἔργον τῆς προσευχῆς. Ἡ προσευχὴ κατεργάζεται τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν εἰς τὴν εὐσέβειαν ἐπιστροφὴν τῶν ἁμαρτωλῶν.

Ἡ προσευχὴ τέλος ἔχει τὴν δύναμιν νὰ συγκρατῇ καὶ διατηρῇ ἡμᾶς ἐν τῇ ἀρετῇ μέχρι τῆς ὑστάτης ἡμῶν πνοῆς. Δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τις πίστιν, ἐλπίδα καὶ ἀγάπην, οὔτε νὰ φυλάττῃ ὁλόκληρον τὸν Θεῖον Νόμον, οὔτε νὰ μετανοήσῃ ἐπὶ τοῖς ἰδίοις παραπτώμασιν, ἢ νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκ τῆς ἀσεβείας εἰς τὴν εὐσέβειαν. Ἀπαιτεῖται προσέτι καὶ νὰ ἐμμείνῃ μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ στερεὸς καὶ ἀσάλευτος ἐν τῇ ἀρετῇ καὶ εὐσεβείᾳ, διότι ὁ Κύριος εἶπεν, «*ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται*». Μὲ τὴν ὑπομονὴν δὲ ταύτην καὶ ἐγκατέρησιν μόνη ἡ προσευχὴ δύναται νὰ ἐξοπλίσῃ ἡμᾶς. Τὸ ***ὑπομένειν εἰς τέλος*** ἡ προσευχὴ μόνη χορηγεῖ.

Λοιπόν, Χριστιανοί μου ἀγαπητοί, κατενοήσατε βεβαίως ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι τὸ φῶς τοῦ νοός, ἡ δύναμις τῆς ψυχῆς, τὸ φάρμακον κατὰ πάσης πνευματικῆς ἀσθενείας, τὸ βάλσαμον εἰς πᾶσαν πληγήν, τὸ ἀντίδοτον πασῶν τῶν κακιῶν, ἡ ἀσπὶς κατὰ πάσης προσβολῆς τοῦ Διαβόλου, τοῦ κόσμου, τῆς σαρκός, τῶν παθῶν, ἡ ἀνακούφισις εἰς πάσας τὰς θλίψεις, ἡ παραμυθία εἰς πάσας τὰς ὀδύνας, τὸ στήριγμα πασῶν τῶν ἀρετῶν, ἡ πηγὴ πάσης χάριτος, ὁ κανὼν τοῦ βίου, ἡ παρηγορία ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου καὶ ὁ ἀρραβὼν τῆς αἰωνίου μακαριότητος, διότι λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, «*πᾶς, ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθή- » σεται*».